

CONTIMPORANUL

Cronica politică

Un banchet și un program

Era vorba să asistăm la un banchet de o acuită însemnătate politică. De pe scenă Eforiei, l'a concediat d. Brătianu pe d. Averescu; și tot deacolo, eră vorba ca generalul să și anunțe revanșa. Șoapte abile au foznit timp de două săptămâni prin jungla politică, vestind evenimentul și umflându-i proporțiile: Va fi un banchet istoric! Și, într'adevăr, norod părea să fi fost destul în sala Eforiei....

Când deodată, un elector burtos, verbos și ministeriabil făcu un semn. Cădelnișii au început să fumege violent, iar limbi enorme și apocaliptice, sute de limbi gădilitoare s'au lungețit într'o perversă întrecere de linguseală spre icoana castă, blondă și deșirată a generalului Averescu.

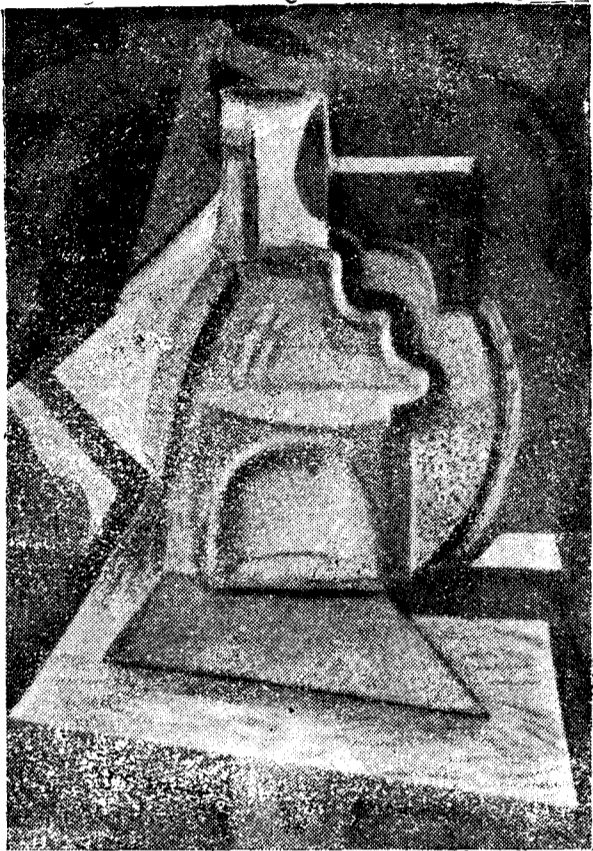
Carele general, deși încărunit în experiență, nu s'a sfiit să scoată înc'odată micul lui abecedar — Muncă, Cinste, Legalitate— și să-i tragă o clasică liturghie cu bragă: *Tata mi te-a dat în dar*;... și așa mai departe. Când auto-panegiricul a abordat perorația, entuziasmul ajunsese delirant. Retorii partidului și-au descheiat în grabă nasturii incomodanți, și adulearea a luat forme spasmodice. Printre sughițuri de voluptate, se desprindeau ca rupte dintr'un șirag fermecat cuvintele magice: Mărăști, Tătuca, Șinste, Muncă, Avelescu, Legalitate, Tătuca... În timp ce fumul de tămâie prăvălea, gros ca o lespede, lighioanele fetișiste la pământ....

Atunci, dintr'un colț discret, paznicul de toate zilele al immaculatei icoane, Belzebutul partidului, Argetoianu însuși, a izbucnit într'un fluierat sinistru, lung de tot, îndrăcit și realist: Ios formula Prin-Noi-Insine.

Așa că, dacă astăzi banchetul dela Eforie nu poate trece aidoma pe scena dela Cărbuș, e că un om și-a dat seama la timp de ridicolul mascaradei. Cum? Exact în clipa când funcționarii Statului sunt în plină grevă, când studențimea fașistizează sub nasul autorităților, când leul merge de-a-dura sub 6.90, când viața s'a scumpit cu de zece ori într'un an, când o criză constituțională a deschis cel mai cumplit conflict politic ce l'a cunoscut țara, când se simte cum zi-de-zi baionetele nu mai ajung să susțină un principiu de autoritate intrat în agonie, exact în clipa asta, un partid consacrat ca partid de guvernământ, și indicat ca succesor legitim al guvernului actual, se întrunește în Capitală și nu găsește altceva de oferit decât lamentabilul spectacol de dăunăzi? Tătuca? Șinste? Incolo nimic? Nici o critică serioasă de formula? Nici o diagnoză de pus? Nici o scrutare sintetică a falimentului? Nici o aluzie la vre-un remediu cât-de-cât? Atunci, ce rost mai are și partidul Poporului? Ce nu'i place, ce urmărește, și pe ce bază etică se agită? Micul meu abecedar? Cu naivități de soiul acesta — ridicole, chiar dacă a fost în intenția generalului să facă un expozeu de quasi-premier, și vag cu tot-dinadinsul — cu toasturi ca ale mamelucilor dela Eforie, și cu parasovenii și calambururi etimologice se poate pretinde astăzi Puterea?

Haida-de. Jos formula Prin-Noi-Insine a răcnit d-l Argetoianu, — și apostrofa constituie un program. Un vast și teribil program. E pentru prima oară, când în pivnițele Băncii Românești răzbate ecoul acestui blestem spurcat, rostit de o gură de nobil. Iară cohea scutură puternic, pentru că brătienimea știe prea bine, nu numai cât de imperios împing evenimentele într'acolo, dar și ce suflăt de jacobin poate ocupa vre-odată conștiința vacantă a d-lui Constantin Argetoianu.

M. MIRCEA.

Carafă de Arhipenko

Sărbătoarea Revoluției

Armindenul acestui an n'a mai fost, ca nu de mult, prilejul unei parăzi de forțe proletare. Pumnul d-lui Argetoianu, campionul burgheziei, s'a băgat — după o expresie scumpă excelenței-sale cezariene — în gura bestiei roșii, sfărâmându-i dinții. Astfel, burghezia noastră s'a ținut în pasul bugheziei de pretutindeni, pretutindeni victorioase. E legea riguroasă a independenței care a hărăzit biruința unei oligarhii atât de anemice și de sperioase, atât de incapabilă de solidaritate și de rezistență, atât de mai prejosă de suratele ei din Italia, Franța, Anglia și America.

Partidul românesc unificat, al celor 160.000 de muncitori stăpân, pe aparatul circular întreg și pe mai tot aparatul productiv al țării, s'a sfărâcat deci, ca o gălușcă de osânză asvârlită 'n spirt. Această sărbătoare și incoloră serbare de 1 Mai, a vădit-o, cu atât mai dureros. Steagul roșu s'a peticit pe la cărciumi. Elanul și însuflețirea de altădată s'a convertit într'o resemnare de rob cari n'au mai păstrat nici conștiința restrîștei lor nemeritate.

Din fericire asupritorii lor nu sunt mai puternici. Din fericire, mai ales, puterea proletariatului mondial, este, în chiar înfrângerea lui, incomparabil mai vie și mai reală decât a facticei și meșteșugitei apăsări care, de sus, îl domină. Așijderea oceanul dormitează năpraznic la picioarele digurilor plâpânde. Spărtura însă e făcută și pe alocuri țâșnește balaurul bălos al revoluției. Istoria și-duce aci mărturiile și identitatea situațiilor arată că istoria se va repeta. Europa mai făcuse odată un „cordon sanitar“ în fața unei revoluții. Dar revoluția — franceză — l'a rupt, după ce respinsese invaziile reacțiunii coalizate și mișcările contrarevoluționare. Rusia e pe cale să facă același lucru, după ce a sdrobotit contrarevoluțiile și a fugărit invaziile. Două regimuri opuse nu pot coexistă pe continent și burghezia e prea sleită ca să reziste. Steagul roșu pe fortăreața Petropawlesk e semnul morții pentru lumea veche. E drept că greșelile sovietistilor ruși au pricinuit dezunirea și dezastrul proletariatului din restul Europei. Greșala însă e prea mică și revoulția n'a suferit decât o amânare. Sovietiștii au rezistat și umbra lor roșie acoperă un pătrar al lumii. Umbra se întinde, pe nesimțite, ca o pată de sânge, în zăpadă.

Va fi mai rău, va fi mai bine?

Educația burgheză, atletismul sufletesc și muscular pe care ni-l înlesnește, ne împiedică să renunțăm la individualitatea noastră hipertrofică, la generația noastră, la anarhismul ei.

Va fi mai rău, desigur, dar numai.... câteva zeci de ani! Revoluția însă, orice s'ar încercă, orice se spune, orice se vede la suprafață, a învins. Tăcerea Armindenului nostru e pauza cea mare din orchestră. Se așteaptă Finalul.

ALADIN

Dansatoare

Cu aripile peste viață
deschis
tu treci magia
sborului tău
— vis.
Din alt senin
vii
pasăre de paradis
să cazi blindat
ca într'un somn
— vis.
O, pumn, ingrămadit pământului
ai cântat, ai plâns, ai iubit
și morței te-ai deschis
cu aripile peste viață
— vis.
Lucienne,
tu crești în zbor
cum crește în petale
Vântul
în sbor
pe aripile tale
crește și pământul

Tana Quil

Les Cordes du rail

L'essim des caravanes se meurt dans le vivier
Et une torsade d'aloettes entoure l'abatjour des
nuées
Une fanfare grouillante d'abeilles saute la palissade
de l'amour
Sous une lampe d'écume les larmes bourdonnent dans
les roseraies

Elle berce une idole de diamant — savane métallique
Avalanche de ronces dans l'avant-scène de l'oasis
Le théâtre des marées lève le rideau sur le drame
Mourante l'alloette satine et dévide son cri de cristal
du val

L'homme trace des routes réelles à travers la langueur
des étoiles
Jette des ponts d'acier sur l'écume des songes
Amasse des fortunes dans la soie du sommeil
Plus loin une mélodie s'échappe par le tremail

Elle berce son amour mort dans le croissant-console
Saute les blancheurs des villes aux abois de sa vie
Cisèle l'avenir avec des fanfares d'orgueil
Fragile digitale
Les cordes du rail sont des attaches solides
Autour de ton cœur marri.

Celine Arnould

Viața publică

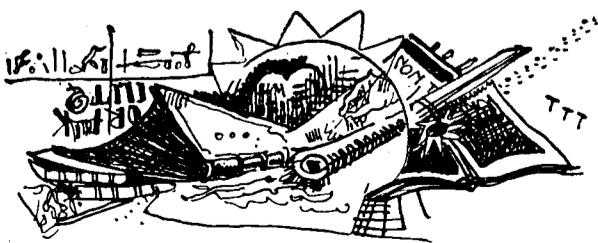
S'a redeschis prăvălia Constituțională din dealul mitropoliei. Pe sub pupitre moinesc focuri acoperite: o mie de funcționari destituiți, restul de câteva sute de mii „recâștigați“ pentru mizeria patriotică, chiriași spânzurați de ușile evacuării numerus clausus, mai afirmat ca oricând demnitarii, unii cu mâna în beregata celorlalți.

De pe teșgheauă ministerială, d-nii cari reprezentă interesele superioare, vor explica celor cari reprezintă națiunea, în cuvinte „ce sboară“, că plesnim de ordine, de bună stare și de prosperitate. Dacă va fi nevoie un d. ministru mai cugetător va arăta cu cifre că însăși scumpetea e o legendă a opoziției antinaționale: La Paris o pereche de ismene costă 14 franci, deci exact 200 lei. La noi cu suma asta cumperi o pereche de itari.

Un mameluc mai distins ar începe să socotească că slujbașul român nu câștigă 14 franci pe zi, adică vre-o 7000 lei pe lună, dar sfortărea cerebrală îl va epuiza înainte a sfârși calculul. Liniștită dar despre partea ordinii care înseamnă însăși conservarea cașcavalului țara va trece la manufactura rea nouilor legi, ce isvorise din Constituție. Se va împărți pâine din belșug, celor cuminți și se vor acorda jocuri tinerilor cari promit. O sinistru clamoare de mulțumire, va porni, când nevoia va cere, dela mameluci la căpetenii.

Viața noastră publică a reînceput oficial.

I. G. Cs.

Evreii în Cultura Română

II.

E inutil să mai insistăm asupra importanței lui Dobrogeanu-Gherea în critica română. Opera lui Titu Maiorescu nu e decât o recenzie spirituală și incisivă a literaturii timpului, pe lângă încercarea lui Gherea de a construi pe larg baze ideologice, un edificiu critic durabil. Dar Gherea nu s'a mulțumit să teoretizeze de sus, asupra mișcării noastre literare. O îndrumă spre o cât mai profundă cunoaștere a poporului, a folklorului și a mediului social. Din acest punct de vedere făcea operă naționalistă, în ciuda sofismelor din „Naționalitatea în Artă” a d-lui Cuza, în ciuda mai ales, dezinvolturii idealiste a lui Titu Maiorescu. Insistăm însă asupra puternicei influențe orale a lui Gherea, ca sfătuitor ascultat al literatorilor români cari formau în jurul lui un cerc respectuos. Marturiile lui Caragiale, Vlașuța, Coșbuc, Delavrancea, nu lasă nici o îndoială. Gherea era pentru dânsii orientatorul fără de greș și judecata suprema. În istoria literaturii, numele lui rămâne tot atât de durabil înscris, ca numele celor patru prieteni în mijlocul cărora a gândit și a creiat.

Pe lângă Gherea criticul, se ridică uriaș Gherea socialistul, vulgarizatorul marxismului istoric, unul din protagoniștii primei mișcări muncitorești dela noi, și educatorul câtorva generații socialiste.

Broșurile lui explicite, în cari niciodată n'a eludat problemele, ci le-a desfăcut și expus cu o răbdare de inițiator într-o limbă desbarată de pedanterie și de terminologia găunoasă a economiștilor, alcătuiesc și astăzi baza editurilor socialiste.

În ultimul timp, cu puțin înainte de a muri, Gherea se rostise împotriva partizanilor unei revoluții grabnice, ce profitând de slăbiciunea burgheziei și de confuziile războiului, n'ar fi socializat decât ruinele lui și mizeria obștească.

Ion Trivale, cronicarul nervos, pune în slujba jurnalistului critic, vasta erudiție literară, care l'a ridicat adesea dela amănuntul săptămânii, la ideea generală, dela caracterizări grabite la portrete viguroase și la disecări adânci. Credea în antropometria d-lui Mihail Dragomirescu, descoperitorul unui sistem universal de a afla dacă un autor are talent sau nu. Utilizarea procedurii l-a dus însă pe Trivale, la concluzia că maestrul său e cu desăvârșire lipsit de însușiri scriitorești, și totul sfârșit într-o polemică prin care d. Dragomirescu încercă

zadarnic să-și restabilească ascendentul pierdut. În doi ani de activitate la „Noua Revista Română” (1914—1916) Ion Netzler-Trivale, se impusese netăgăduit ca singurul critic român, continuator al liniei mari purcese prin Gherea și Chendi, dela Maiorescu. Anemia criticii de azi este desigur un semn al desculturalizării generale a țării. Numai poezia culte, cu o literatură glorioasă, au o literatură critică însemnată. În ce ne privește în mult puțină noastră critică, credem că cei trei critici de origine evreiască, Gherea, Sannilevici și Trivale, prin influența a doi din ei, prin amploarea întreprinderii lor, sunt aproape toată critica românească. Adaogăm, în critica filosofică, numele lui I. Brucăr, singur-singurel pe acest tărâm.

În editură deci, și în critică, deopotrivă, contribuția evree preponderază asupra activității neaoși-românești, care a fost aproape exclusiv consacrată creației literare propriu zise.

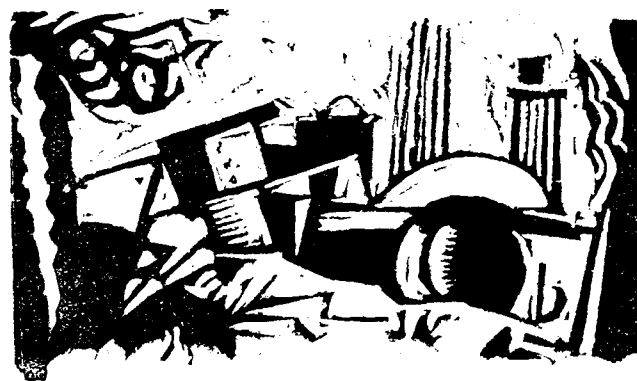
În editura ziaristică literară actuală, evreii afirmă un efort considerabil. E destul să spunem că cea mai serioasă și unitară revistă mensuală — „Viața Românească” a fost ajutată în reparația și refacerea ei de după război de financiarul evrei moldoveni. Iar „Adevărul Literar” cel mai răspândit ziar de literatură din țară a fost reînființat de Em. D. Faure și continuat de I. Rosenthal!

Alecu Nortciiffe al presei noastre, care aparează fără să aservască, care strânge fără să gătuie, camarad nedesmințit deși suie atât de repede este și un începător incurabil: nu renunță în ruptul capului la colaborarea d-lui N. Bazaria.

În biblioteca traducerilor, în care nimeni n'a muncit cu dinadinsul, evreii ne-au adus întreg raftul lui Shakespeare. E traducerea d-lui Dr. Stern care, printr-o cinstită observare a textului, printr-o restabilire a limbii românești literare, a venit să înlocuiască pășărească bizară a Shakespeareului din repertoriul Teatrului Național. Sunt patruzeci de ani de când ni se ofera cea mai grotescă scâlciere a graiului și cea mai sălbatică ferfenițare a scenariului drept operă shakespeariană. Sunt tot atâția ani decând se refuză înlocuirea ridiculelor traduceri învechite, pe motivul că artiștii companiei s'au obișnuit cu ele.

Talmăcirea d-rului Stern umple un gol rușinos și care de mult nu mai există niciăieri în nici o bibliotecă de traduceri.

V. Dăscu

Poem în proză

O viață

În odaia mica, încinsă de caldura uscată a grătarului împovărat de huila, visează întunecat sadisme.

Singur, se înfundă în gândurile sale, își rumegă himerele, asemenea — ar crede el — flăcării negricioase și groaznicului miros de cărbune arzând.

Și astfel se clădește în jurul o lume fantastică, cu contururi nestatornice; lume al cărei centru e el, lume ce-și are rădăcinile în instinctul cel rău și turbure ce-l poartă în suflet, încuviințat în tăcere de singurul său tovarăș: focul împășinjit și puhav. Două, trei ceasuri iese: de ajuns ca să nu se învalde într-o seminebunie.

Înaintea dejunului: dușul. Mesele: comune și asta-i tot. De dimineață când se scoală, până în seara, pe care o grăbește cât poate, închizând o-bloanele și aprinzând lampa de îndată ce ziua începe a se clătina, firul vieții lui uniforme se desfășoară, prinzând în intervale regulate aceste stranii puncte. Seara s'a încheiat. Se culcă și în odaia sa înfierbântată pe iarna cea mai geroasă el gustă ciudata plăcere de a se tolăni gol pe învelitoarea roșie a patului său și de a urmări — și mai intensă astfel, reveria sa grozavă și coșeșitoare.

CLAUDIAN

Carti și reviste

Citiți revista de avangardă:

„Noi” revistă futuristă, Director E. Prampolini Roma.

„Sturm” arta abstractă, Director H. Walden, Berlin.

„De Styl” arta constructivistă, Director Theo v. Doesburg, Anvers.

„Les Feuilles Libres” revistă literară modernă, Director Raval Paris.

„Cronache d'Attualità” Director: Bragaglia Roma.

„Ma” revistă activistă, Viena.

Pentru abonamente a se adresa administrației „Contemporanului”.

La Paris în Galeria Paul Guillaume s'a închis expoziția de mackete decoruri și costume ale Teatrului Kamerny din Moscova. Teatrul acesta care aplica constructivismul în scenă își face din personajii un material plastic dinamic a jucat cu un succes neașteptat la Teatrul des Champs Elysées, sub regia marelui TAIROFF.

Expoziția unde au expus Exter, Ferdinandof, Iaconlof, Vessnine, Stenberg, Medounetsky a avut un succes deosebit și cu această ocazie *Paris-Journal* a consacrat un număr special Teatrului Kamerny.

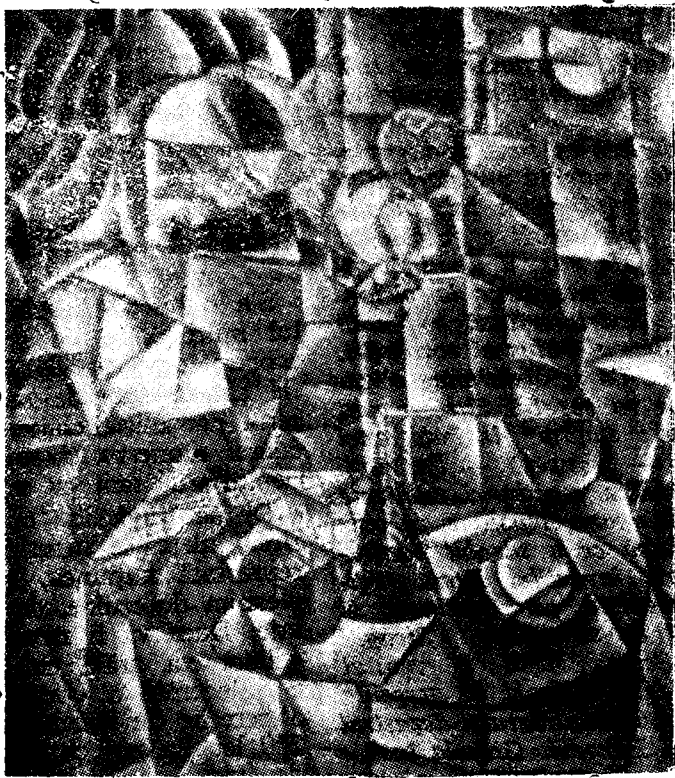
Pictorul atât de grațios și muzical printre cubiști, Juan Gris, care a fost printre primii luptători ai picturii moderne lângă Pécasso și Braecque închide zilele aceste expoziția sa dela Gabrie Simon.

Vom publica în numărul viitor o critică la prietenului nostru Dermée asupra acestui mare cubist.

D. Paul Dermée, cunoscutul poet și critic de artă franceză, și-a asumat direcțiunea revistei noastre la Paris, pentru intensificarea schimbului de colaborări și de informație artistică între Franța și România tânără.

Au apărut următoarele volume de artă și literatură nouă

Marguerite Crisay de Paul Dermée.
Le Volant d'Artimon de Paul Dermée.
Poèmes à Claire Voie Celine Arnould.
Point de Mire Celine Arnould.
Cubisme et empirisme Leonce Rosenberg.
Cubisme et Tradition, Leonce Rosenberg.
Verzannielle Volzinnen, Evert Rinsena.
M A Buch poèmes, L. Kassah.
Buch neuer Künstler, M A Verlag.
Glasarchitektur, Paul Scherbart.
Merz buch, Kurt Svitters.
Excentrische Empfindug, Ernst Marcus.

Natura moartă, de Maxy

Cea mai tare

Scenă de Strindberg, jucată de d-nele Marietta Sadoveanu și Dida Solomon la Maison D'Art

Persoane:

D-na X. Actriță măritată.

D-na Y. Actriță nemăritată.

Scena reprezintă un colț de cafea, două măsuțe, o sofă de catifea, roșie și câteva scaune.

D-na X. intră, îmbrăcată de iarnă, cu pălăvie, și mantă, poartă un coșuleț japonez pe braț.

D-ra Y. șade la o masă; are înaintea ei o sticlă de bere pe jumătate golită; citește o gazetă ilustrată pe care o schimbă mai târziu cu alta.

D-na X. Bună ziua Amelio. Stai de unul singur în seara de Crăciun ca un biet burlac.

D-ra (privește peste gazetă, dă din cap și citește mai departe).

D-na X. Nu zău, îmi face rău când te văd așa: singură, singurică într-o cafea, și încă în noaptea Crăciunului! Atât de rău încât îmi amintești de o întâmplare văzută la Paris, cu doi căsătoriți, într-un restaurant: mireasa citea o gazetă umoristică, iar mirele juca biliard. Hm... gândii eu, ce are să mai fie, și cum au s'o sfârșească dacă au pornit-o așa!

Auzi să joace biliard în noaptea nunții! — dar și ea să citească o gazetă, umoristică—îți zici... Oricum, parecă nu-i tot una!

(Chelnerița intră, pune o ceașcă de șocolată pe masă înaintea d-nei X și iese).

D-na X. Și țevă Amelio! Acum cred că eră mai bine dacă nu v'ați fi despărțit. Îți amintești că eu am fost aceea care-ți spuneam să te împaci? Îți mai amintești? Ai fi fost acum măritată, la casa ta; și-aduceți aminte de Crăciunul trecut, ce fericită erai, când ați plecat la țară la părinții lui? Cum prețuiați fericirea unui cămin și cum îți luase și și rămas bun de la teatru! Da, iubită Amelio, căminul rămâne totuși cel mai bun dintre bunuri; după teatru — bine înțeles și copiii... vezi tu: a, — da — dar asta tu n'o poți pricepe!

D-ra Y. Are o mină disprețuitoare.

D-na X. (bea o linguriță din ceașcă desface apoi coșul și arată cadourile de Crăciun).

Iată, ce-am târguit pentru purcelușii mei. (Scoate o păpușe). Uite o vezi! Asta e a Lizii! Mișcă din ochi și dă din cap. Hm? Asta-i un pistol pentru Maja. (Îi încarcă și trage spre d-ra Y).

D-ra Y. (face un gest de spaimă).

D-na X. Ce, te-ai speriat? Ai crezut că trag în tine? Da? Ah nu cred să fi gândit așa ceva. Nu m'ar mira ca tu să tragi în mine, de vreme ce și-am stat odată în școală, știu bine că asta tu n'o poți uita, cu toate că sunt nevinovată.

Tu și acum crezi că eu am fost aceea care te-a îndepărtat dela Teatrul cel mare, dar aceasta n'am făcut-o, cu toate că tu o crezi. Ah, dar la ce bun ori ce-aș face, tu tot crezi că eu am fost!

(Scoate o păreche de pantofi brodați). Astea-s pentru bursucul meu. Cu lalele brodate de mine: nu pot suferi lalelele, desigur, dar el vrea peste tot, lalele.

D-ra Y. (se uită ironic și curioasă) din jurnal.

D-na X. (cu o mână în pantof).

Uite ce picior mic are Bob. Nu? Și să vezi ce mers elegant are: Tu nu l-ai văzut niciodată în pantofi. (D-ra Y râde). Ia te uită, cum merge. (Mișcă pantoful în pas pe masă).

D-ra Y. (râde tare).

D-na X. Și pe urmă se supără, și bate furios din picioare. Uf! blestamate fete, n'au învățat încă să fiarbă cafeaua... Hei!? Ia te uită, iar n'au tăiat bine fiitlul dela lampă. Și cum trage, de jos, și-ți îngheață picioarele Uf! ce frig e, și nenorocitele alea au lăsat să se stingă focul. (Freacă pantofii talpă 'n talpă).

D-ra Y. (râde tare).

D-na X. Și pe urmă vine acasă și-și caută pantofii pe cari Maria i-a ascuns sub dulap. — Oh, dar e păcat să te amuzi pe socoteala bărbatului tău. În tot cazul e un băiat draguț, — cum se cade — ție și-ar fi trebuit un astfel de băiat Amelio! Ei de ce râzi? Ei ce? ce? Da, și pe urmă știu că mi-e credincios — sunt sigură. — Mi-a spus-o chiar el. Ei ce pufnești? când eram în turneu în Norvegia a încercat nesuferita cea de Frederica să-l corupă — îți poți închipui o infamie mai mare? (Pauză).

Dar i-aș fi scos ochii dacă ar fi îndrăznit să vie acasă când eram eu. (Pauză) Și eră bine că și Bob a adus vorba despre asta așa ca să nu aflu din clevetiri. (Pauză). Oh, dar Frederica nu eră singură, îți poți închipui. Nu știu de ce, dar femeile sunt nebune după bărbatul meu.

Cred, desigur, că are influență, în chestia angajamentelor, fiindcă e în administrație. — Poate că și tu erai printre acelea?! Nu-ți ieau în nume de rău — dar știu — știu acum — că nici nu s'a uitat la tine... și că tu ai fi așteptat ceva de la el, — hm, — îmi trecu cândva prin minte.

(Pauză; se privește cercetător).

D-na X. Totuși vino astă seară la noi, Amelio, și dovedește-ne că nu ești supărată pe el, că nu ești supărată pe mine în tot cazul. Nu știu cum dar mă simt prost, tocmai pe tine să te am de dușmană.

Poate fiindcă și-am stat atunci în cale... sau... poate... nici nu mai știu bine de ce. (Pauză).

D-ra Y. (fixează pe d-na X, curioasă).

D-na. Ce ciudat a început prietenia noastră — de îndată ce te-am zărit mi-a fost frică de tine, atât de frică încât nu îndrăzneam să te slăbesc din priviri... — ori unde mergeam încotro o apucam, mă găseam neconținut în pașii tăi. Nu cutezam să-ți fiu prietenă, și de aceea am devenit-o! Dar domnia veșnic o descordie între noi; când venea-i la noi, vedeam că bărbatul meu nu te putea suferi — și asta mă supără ca și când nu mi se potriveau hainele pe mine, și am făcut tot ce mi-a stat în putință să-l conving să fie mai amabil cu tine, dar totul fu zadarnic... până când în sfârșit te-ai logodit... Deodată apoi o strașnică prietenie, așa ca și când pentru întâia oară și-ar fi mărturisit adevăratele sentimente... erai în siguranță... și pe urmă, — ce-a mai fost pe urmă? Dar n'am fost geloasă!

Ce curios! Și mi-amintesc că la botezul copilului când tu erai nașă, l'ai silit să te sărute, — el a făcut-o... — dar cum te-ai zăpăcit... vreau să spui... atunci n'am băgat de seamă — nici mai târziu — nu știu de ce mi-a venit acum în minte! (se ridică brusc). De ce taci? Ai stat tot timpul fără să scoți o vorbă, și m'ai lăsat numai pe mine să flecăresc! Ai stat aci și mi-ai depănat gândurile din priviri ca viermele mătasca după gogoși. Gânduri răutăcioase poate — ia spune-mi... de ce-ai rupt logodna? De ce n'ai mai venit de atunci pe la noi? De ce nu vrei să vii în astă seară la noi?

D-ra Y. (face o mină ca și când ar vrea să vorbească).

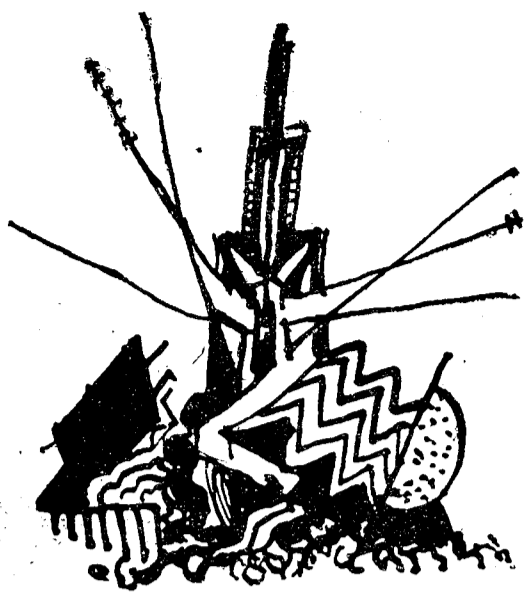
D-na X. Taci! Nu-i nevoie să-mi spui nimic, fiindcă bănuiesc totul singură. A fost pentru cutare — și cutare și cutare lucru... Da, da. Acum se lămuresc toate îndoelile. Așa! Ah! nu mai vreau să stau la aceeași masă cu tine. (Își așează lucrurile pe altă masă). Și eu trebuia să-i brodez lalele pe cari le urăsc, pentru că-ți plac ție. (svârle pantofii pe jos).

Vara să mergem la Molar pentrucă aerul de mare îți strică; pe fiul meu să-l cheme Eschil, pentrucă așa se numea tatăl tău — și să-ți prefer culorile, să-ți citesc autorii, să-mi potrivesc gusturile cu ale tale — să beau ce-ți place ție — șocolata de pildă; o Doamne e îngrozitor — e îngrozitor când te gândești —.

Totul, totul îmi vine dela tine, până și pasiunile! Sufletul tău a pătruns într'al meu, ca viermele'n măr, și a ros, a ros, până ce n'a mai rămas decât coaja și puțină pulbere neagră. Vream să te ocolesc, dar nu puteam; erai ca un șarpe cu ochii tăi mari și mă fascinați. Eram ca amețită când deasupra, când de desubtul valorilor cu picioarele legate 'n apă — și cu cât îmi înțețeam mișcările mâinilor cu atât mă cufundam mai groaznic, jos, jos, până ce cădeam la fund, unde mă așteptai tu ca un crab uriaș să mă sugrumi — și acum zac aici cufundată! — Ah! Te urăsc, te urăsc, te urăsc! Și acum stai și taci, liniștită, nepăsătoare, fără să-ți pese dacă e crăi nou sau lună plină, de e Crăciun sau anul nou; de sunt fericită sau nenorocită — incapabilă să te înduiozezi, sau să urăști — stai ca o barză nemișcată lângă o gaură de șoareci și-ți pândești prada! Stai aici în colțul tău pe care toți îl numesc—știu cum? cursa de șoareci, și-ți citești gazetele, ca să vezi, cui îi mai merge rău, cine mai zace în mizerie — cine a fost dat afară dela teatru — stai aici și-ți potrivești gândurile, judeci sorții ca un pilot în naufragiu și-ți primești tributul. Biată Amalie! Totuși mi-e milă de tine, căci știu bine că ești nenorocită, nenorocită ca o rănită, și rea fiindcă ești rănită. Nu pot să fiu supărată pe tine — cu toate că ar trebui, căci tu ești cea mai mică, a, desigur că la povestea cu Bob nici nu mă mai gândesc — și ce-mi pasă mie în definitiv dacă tu sau alta, m'ai învățat să beau șocolată! (Bea) și în definitiv șocolata e o băutură foarte agreabilă și dacă tu m'ai învățat să mă îmbrac — Tant mieux! — asta a făcut pe bărbatul meu să mă iubească și mai mult — și unde câștig eu, tu pierzi — da, am eu semnele mele după cari sunt sigură că ești pierdută. Cândul tău eră, și ce n'ai fi dat, ca eu să-mi văd de drum — dar vezi tu asta n'o fac — și de ce-aș face eu ceea ce nimeni alta n'ar face?

Poate că după tot ce s'a întâmplat sunt eu într'adevăr cea mai tare: dela mine n'ai luat niciodată nimic, ci numai ai dat. — Și acum sunt ca hoțul, când te trezești nu mai găsești nimic. — Cum se face că'n mâinile tale totul a fost sterp? Cu toate lalelele, și pasiunile tale, n'ai fost ca mine în stare, să păstrezi dragostea unui bărbat, — n'ai învățat nimic dela scriitorii tăi, cum am învățat eu. Un Eschil mititel n'ai fost în stare să faci cu toate că așa-l chema pe tatăl tău; Și acum de ce taci,

(Citiți continuarea în pag. IV-a)

Un bal mascat

Darurile cotilionului făceau într'un ungher un culcuș cald. Dedeșubt, mișcă oare forme ritmau valsul negru al pianului mecanic.

Singur subluștrul-cuier un copil sărac danță jonglăra cu capace de ruolz.

Totuș un curent de aer înghețat străbătu ca un pumnal prin umerii goi. Cum să te călăuzești după horcăituri cari puteau să nu fie de agonie?

Inchisei fereastra balconului și căutai în noaptea. Ce carapace surdă pe acoperișurile dârze. Un isvor cânta din mandolină, și sloiurile jucăușe sunau pe mustățile cânelui rătăcitor...

Dar câteva focuri de revolver înlocuieră persoana așteptată și care sosi sprijinită de patru agenți. Aceștia o așezară la Institut și se aruncară deafundul în Sena.

Ce mângâioase sunt nopțile la Paris. Bulevardele goale sunt săli de serbări sculptoare sunt sere submarine plantate cu arbori prea verzi. Câteva bătrâne flășnetărese ațipesc pe bănci și din cuptoarele depărtate șuerături țâșnesc.

Dar balul are să înceapă: a bătut ceasurile două. Recunosc de departe dacă cei ce vin sunt băieți sau fete, după scobitura siluetei lor. Felinare roșii sau verzi își fac semnalele cunoscută ce coligiel zarzavagiilor leagănă la capul străzilor, unicul lor ochiu cămpenesc.

Toate ființele cari pribegesc prin noapte sunt de aceeași rasă și negustorii de petale fripte ascunși în culoare știu prea bine că dela două la sease hrănesc „des Blondel, des Colomb et des cunaroșe“.

Două și cu două fac patru, aceasta este aritmetica diurnilor. După cină și stingere ei nu se mai recunosc. Pentru noi, două și cu două fac uneori trei, alte ori cinci. Soarele a creiat contabilitatea dar luna a născut visele, îngânăturările și ideile generoase și fantastice.

La loc! Cerul nocturn a intrat în sală — și corsajele sunt oglinzi pentru rândunici, oglinzi în cari se aruncă stelele naive.

PAUL DERMEE

Svonuri

Ce rătăcire, pe urma pașilor pierduți.

De o săptămână plecase și muzica din kiosc, — pe vile s'a tras doliul verde al storului și creștea liniștea din ospătării și fiorul rece al fântânilor.

Indărătnici la chemarea trenurilor, întârziasesm.

Școala de tir părea uitată, de zeri de ani sub desfrunzirea curcubcului sfâșiat din arbori.

Paznicul fu atât de uimit descuind cu o cheie greă lacătul basinelui, — pe lanțuri mucenicise toamna.

Și ne aduse rufe reci, — într'un șir de chilii din care aleserăm pustiul a două.

Apa inertă ca un ochiu ce nu mai așteaptă și lacrimi fără suferință închegate în frunze mari, iar pe trepte mucgaiul și o aureolă sus prin care se crispau crengile și fâlăia o pasăre peste umbra ei mare pe lespezi și pe ape svărlită, vestind. — unde? — ființa altei lumi.

Să spargem cu trupurile, nemșcarea lichidă, complexită de frunze, trezind painjenii lungi de apă, și bolnavele boabe de aer cuprinse.

Plutire anevoioasă în tăcere.

Senzație seculară de izolare.

Unde sunt jocurile și hohotul de foc al verii?

Și ne-am purtat pe nisipul galben sub o suliță descusută din soare cerșind tărie în trupuri pentru duhul mlăștinos din noi, pentru gustul vieții. Lănced, în gâtje.

„Carafa“ de Arhipenko, una din ultimele sale lucrări o reproducem cu autorizația casei de artă Sturm din Berlin.

In numărul viitor vor apărea în traducere versuri de L. Kasak poet ungher, directorul revistei „MA“ în jurul căreia s'a grupat tot tineretul de avangardă refugiat din Budapesta la Viena.

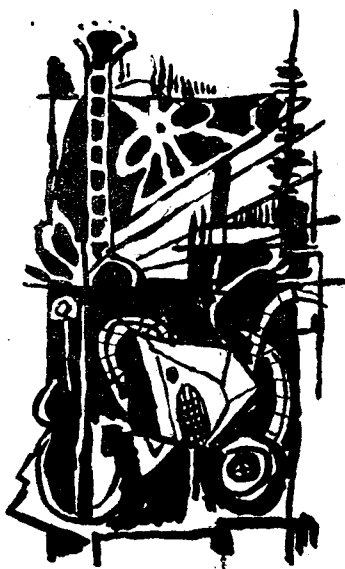
nepăsătoare, și dărză, taci mereu, taci? Credeam pentru că ești cea mai tare? dar nu, ci pentru că n'ai nimic de spus.

Pentru că nu poți gândi! — (se ridică își ia pantofii). Acum mă duc acasă — și iau cu mine lalelele, — lalelele tale. Să înveți ceva dela altul, să te cobori, n'ai fost în stare, și de aceea te-ai frânt ca o ramură uscată... Dar asta, vezi mie nu mi se întâmplă. Îți mulțumesc, Amelia, pentru toate bunele tale învățături — îți mulțumesc că m'ai învățat să-mi prițesc bărbatul — acum merg acasă, și-l iubesc... (iese).

Huliganismul în Presă

Publiciștii precoci dela „Cuvântul Studențesc” trunchiază un vechi articol din „Contemporanul” (30 Decembrie 1922, p. 9), pentru a plasa citatul într'un fel care ne scoate din rândurile pravoslavilor și trece răspunderea activității noastre, evreilor. Ne refuzăm categoric acestei clasificări în rit, tardive, întristați totuși de a constata că agitațiile antisemite, închizând bășilor sălile de disecție în cari bisturiul lor ar fi contractat apucături savante, i-au redus doar la tentative, și acelea zadarnice, (de a împlini umilul oficiu de haham, prin gazete. Deci nu evreilor, răspunderea celor apărute în „Contemporanul” ci nouă, în orice caz.

Fraza însă care ni se atribuie și ni se citează, prea ne-a uimit prin sintaxa-i noduroasă pentru a nu vedea că dacă n'a apărut cumva, doar prin surprindere, în „Contemporanul”, atunci nu e decât fructul sbărcit al unei imaginații neputincioase în stil, în pastiş și'n falș, deopotrivă. Am cercetat colecția, am răsfoit numărul din 30 Decembrie 1922 și n'am găsit cele reproduse din el, în „Cuvântul Studențesc” din 26 Aprilie 1923. Față de asemenea procedee numai Codul ar fi eficace. Și dacă sceleratețea guvernului n'ar fi situat uneltele lui studențești deasupra legilor, de mult nu le-ar fi rămas acestora decât circumstanțele atenuante ale histeriei și ale infantilismului.

Contemplare Poem în proză ¹⁾

Dă-mi mâna ta, dă-mi mâna ta!
Mâna ta, e răcoroasă ca roua
și trupul tău e svelt, cum e vișinul slab.
E-așa de luminoasă toamna, așa de luminoasă...
Vrei tu să știi de ce?

Păsări, cu gusa albă, au zburat din câmp.
Cât întâlnești cu ochii, e natura!
Am văzut furnici roșii, bărzăuni de catifea,
și toată lumina din câmp și toată lumina
și pământul descusut de arătură.

Țăranii au plecat în câmp, fiindcă aveau semințe,
(viața bună sare uimitor din semințe);
au culoarea pământului, au culoarea pământului,
au mișcarea din mâni a pasării care zboară,
și semințele lor sunt lumină.

Uite, un cal mort a căzut în pământul brun.
Calul mort, a prins infinit să se descompue,
Calul mort, a devenit pe jumătate pământ brun...
Îți plac iubita mea, țăranii care au semințe
și caii morți, morți în ziua aceasta de vară?

Dă-mi mâna ta, dă-mi mâna ta.

B. Fundoianu

¹⁾ Autorul roagă pe cititor, să nu confunde acest poem în proză, tipografiat după nevoile ritmului, cu un poem în versuri care trebuie să se supună la o sumedenie de reguli și limite, infinit mai dificile, decât se pare. b. fd.

Sfânt de Marcel Iancu, xilograf și origina

UZINELE DE FIER ȘI DOMENIILE DIN REȘIȚA

SOCIETATE ANONIMĂ

PROSPECT DE EMISIUNE

Pentru 120.000 acțiuni nominative

Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița, S. A., în adunarea generală extraordinară din 8 Februarie 1923 și potrivit dispozițiilor Jurnalului Consiliului de Miniștri No. 592 din 1923, publică în Monitorul Oficial Nr. 5 din 6 Aprilie 1923 au hotărât sporirea capitalului social de 125 milioane lei la 185 milioane lei, pe cale de emisiune, a 120.000 acțiuni nominative de câte 500 lei valoare nominală fiecare.

Acest capital social reprezintă un avut foarte însemnat în valori reale. Societatea posedă domenii în întindere de mai bine de 100.000 ha., dintre cari cea mai mare parte e formată din păduri, mine de fier și de cărbuni, instalațiuni foarte importante pentru industria siderurgică și metalurgică, o rețea de căi de comunicație (căi ferate, cale aeriană, canale, etc.), împreună cu stocurile de materiale și mărfuri necesare. În ceea ce privește rentabilitatea capitalului social, trebuie să menționăm că dividendul de 20 la sută care a fost distribuit pe primele două exerciții este asigurat și pentru ultimul exercițiu.

Consiliul de Administrație însărcinat de către adunarea generală cu realizarea acestei emisiuni oferă 120.000 acțiuni din această emisiune subscripției publice în condițiunile următoare și conform Jurnalului Consiliului de Miniștri susmenționat. Subscrierile făcute de către români și instituțiuni românești se vor bucura de prefrință până la cifra de acțiuni necesară stabilirii majorității românești a capitalului social. Repartizarea acțiunilor asupra subscripțiilor se va face de o comisiune numită de Guvern și compusă din primul Președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție, Președintele Curții de Conturi și Guvernatorul Băncii Naționale. Consiliul de administrație își rezervă dreptul de a reduce

de acord cu această comisiune, numărul de acțiuni subscrise.

Din această emisiune se rezervă 15.000 acțiuni cu înlesniri de plată lucrătorilor și personalului tehnic și administrativ român al societății noastre, precum și cel puțin câte 50 acțiuni comunelor de pe domeniile societății.

Cursul de emisiune al noilor acțiuni a fost fixat la 1400 lei. Prima de lei 900 va fi trecută la fondul de rezervă.

Vărsămintele asupra cursului de emisiune se vor efectua la termenii următori:

La subscriere	500 lei
La 15 Iunie 1923	500 lei
La 15 Septembrie 1923	400 lei

Se vor mai vărsa cu ocazia subscripției încă 50 lei de acțiune drept speze de emisiune.

În cazul când acționarul nu va efectua vărsămintele până la datele fixate, se vor aplica dispozițiunile prevăzute de lege și statuate.

Noile acțiuni vor participa la beneficiul net pe exercițiul 1923 cu începere de la 1 Iulie 1923. Ele vor beneficia deci de jumătatea dividendului ce se va fixa pentru acest exercițiu.

Termenul subscripției a fost fixat la 1 Maiu 1923 și se va încheia la 10 Maiu 1923.

Băncile sunt autorizate a închide ghișeele chiar înainte de expirarea termenului mai sus menționat dacă numărul acțiunilor disponibile a fost subscris.

Drept locuri de subscripție s'au desemnat:

Banca Marmorosch, Blank și Co., din București

Banca Românească din București
Banca de Credit Român din București
Creditul Tehnic din București
Banca Țărănească din București
Banca Generală a Țării Românești din București.
Banca C-cială Italiană și Română din București.
Banque Belge pour l'Etranger din București.
„Albina” Institut de Credit și Economie din Sibiu.
Banca Agrară S. A. din Cluj
Banca Timișoarei și Societatea Comercială de acțiuni din Timișoara, precum și sucursalele lor din Timișoara și Lugoj.

